

mel i sucre

GRANSA
CORONA

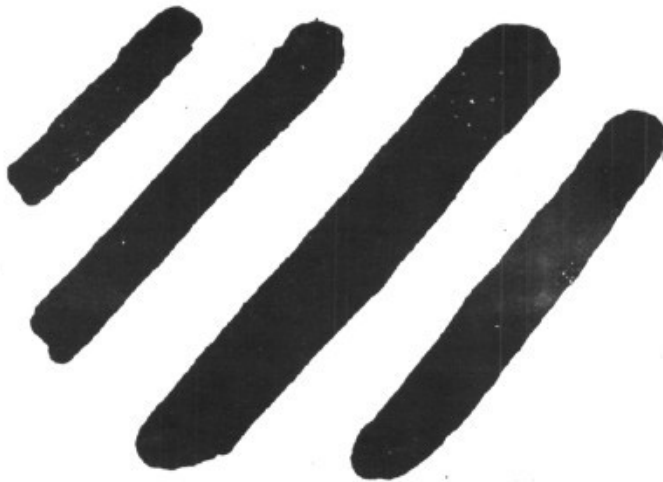
Obra Cultural Balear

SANT JOAN

Març de 1991

Núm. 129

MEL I SUCRE - Març núm. 129. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

Local social: Casa de Cultura, carrer de Bellavista, 13 - Sant Joan (Mallorca) 07240.

Consell de redacció: Gracià Sànchez, Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Mateu Sastre.

Tirada actual: 500 exemplars.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

Nota: S'adverteix als possibles lectors de *mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

Dipòsit legal: 49.1983

Coberta: Enterro de sa Sardina
Contracoberta: Sa Rua

Imprès a: Informacions Llevant s.a.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28 - Manacor

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

— Notícies locals

— L'Ull de Vidre

— U - 47, per Joan Sastre

— De fariseus va la cosa, per Andreu Bauçà

— Francesc de Borja Moll, per Mateu Sastre

— Terra d'aquí, terra de qui?, per Trenca-pinyons

— Es bous a mi no em fan por. **Monòleg còmic i en vers** per Guillem Català Morro, per Francesc Canuto

— **Trossos: Església. Els escuts de Sant Joan,** per Guillem Florit i Mateu Sastre

— **Fotos de l'Enterro de sa Sardina i de sa Rua**

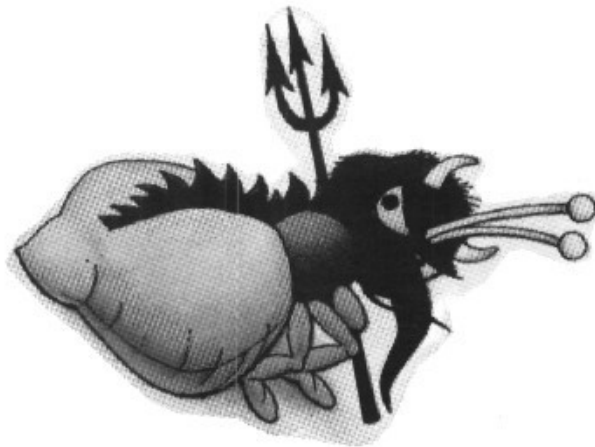
— **Testament de sa Sardina 1991**

— **L'herbolari,** per Gracià Sànchez i Guillem Florit.

— **Mel i sucre, dolcet dolcet,** per Joan Bauçà

— **Aquest mes fa...**

— **Agenda**

Notícies locals

— El dissabte dia 9 de febrer hi va haver la Rua i, en acabada, un ball de disfresses a la Casa de Cultura. La participació de disfressats d'enguany ha estat molt superior a la de l'any passat. A més de més gent hi havia un parell de carrosses i un drac gigantí. La disbauxa fou grossa.

El dimarts dia 12 de febrer tingué lloc la VII Rueta escolar. Enguany també hi participaren els al·lots de ca les monges, que es cansaren d'esperar la comitiva que venia de l'escola. A la fi, arribaren els al·lots d'allà dalt i feren un recorregut per tota la vila. Els nins més simpàtics foren els de pre-escolar, que, gràcies a Déu, enguany ja poden anar allà dalt.

I, per acabar aquest lot, el mateix dimarts hi va haver la ja famosa per tota la contrada *Enterro de la Sardina*. La novetat més grossa d'enguany ha estat l'aparició del primer equip de *cucuies* (les males llengües diuen que el rector de la vila el vol llogar per les processons de Setmana Santa). Després de l'habitual passeig mortuori hi hagué ball per als més valents (la temperatura era inferior als zero graus) fins a altes hores de la matinada.

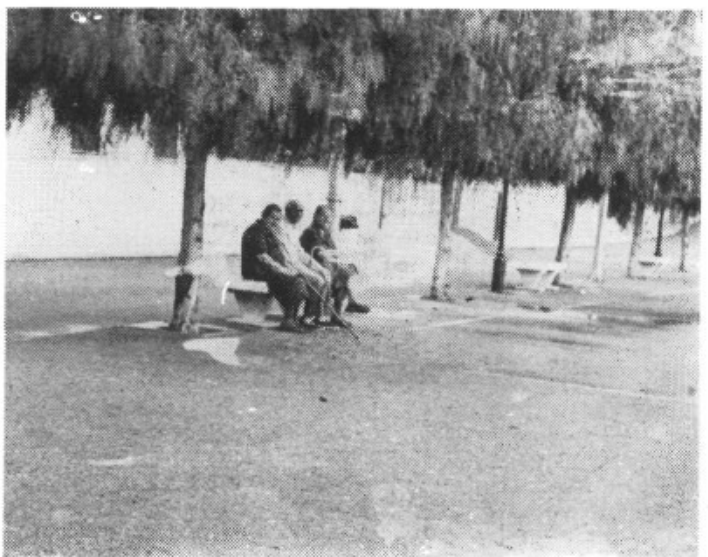
— Ara que parlàvem de la Sardina, enguany va treure el viatge a Menorca per a dues persones Joan «March», júnior. Esperem que pugui gaudir d'aquest bon regal.

— A Can Fiol, els vespres, tornen a fer un campionat de parxessis. Les partides, per parelles, són molt disputades.

— El poc respecte per les normes de circulació de molts d'usuaris de cotxe han fet que el nostre Ajuntament hagi decidit pintar unes, inútils, retxes grogues als cantons de la Plaça i de l'Ajuntament. La pròxima mesura serà la instal·lació d'uns discs que només permetin aparcar quinze dies a cada banda al carrer de Bellavista. Esperem que la solidaritat ciutadana vagi en augment.

— El dia 14 de febrer va venir la unitat mòbil de la Germandat de Donants de Sang. Els habituals compliren amb el seu deure cívic.

— El Ministeri d'Educació i Ciència ha decidit començar la construcció d'un Institut per als estudiants de la nostra comarca. Les obres, que són a punt d'iniciar-se, es faran a Sineu, on tots els nostres fills hauran d'anar ben aviat.

— A principis del mes el temps tornà a fer-ne de les seves. Primerament l'aigua va vessar dels torrents i els bocins, que encara no s'havien recuperat de les anteriors inundacions, s'ompliren un altre cop. Després, el dia 14 de febrer, arribà la neu, que aquesta vegada es va fondre ben aviat.

— La font de Can Verger ha rajat durant més d'un mes per tota la vila, cosa poc habitual. L'aigua corria pels carrers de mestre Mas, fra Llufs, per la claveguera, pel carrers de l'araval, Major i cap a Vilafranca. Es veu que enguany ha tornat a ploure com fa estona.

— Normalment cada deu anys es fa el padró municipal, Enguany toca. Fa pocs dies ha començat a fer-se a Sant Joan. Si no hi heu anat, prest vos tocarà.

— Encara que la subvenció per construir la pista de tennis ja s'ha concedit, les obres encara no sabem quan començaran, i això que el nostre Ajuntament ja les ha adjudicades. A més a més, vàrem veure una notícia curiosa que deia que estava a punt de constituir-se un club de tennis. La curiositat és que de moment ningú no sap qui el forma i per això no sabem a qui ens hem d'adreçar per informar-nos-en.

— La plaça de la Constitució té les porteries de fubolet noves. aquesta vegada no hi haurà la possibilitat que es corquin, ja que estan fetes de ferro. Aquesta innovació s'ha fet perquè hi ha un equip de nins petits que participen en una lliga escolar d'aquest esport.

— La nostra revista està d'enhorabona. Aquest més passat ha aparegut als diaris i a altres revistes de premsa forana, a més de sortir a través de les ones radiofòniques. El motiu ha estat a causa de l'èxit que ha tengut l'article del nostre col·laborador Miquel Pastor sobre el preu de les ametles..

— Els al·lots de l'escola han tornat a posar en marxa la ràdio escolar. Ràdio el Pla, emet per la freqüència 107.5 del dial els divendres de 12.30 h a 13.30h.

Elèctrica
PEP DES SAIG

instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
subministraments elèctrics

Consistori, 8 tel. 52 63 23
Sant Joan

Cooperativa Agrícola

SANT JOAN

tota casta de productes per al camp

L'ULL DE VIDRE

Feliçment, la Caixa d'Estalvis de les Balears "Sa Nostra" ha rectificat ben d'hora i ha posat solució al desencertat rètol anunciador de la seva oficina a Sant Joan, el qual estava redactat en castellà. No s'ha fet esperar gaire la rectificació, i això és d'aplaudir, però encara ens queda el corc d'haver hagut de denunciar públicament i en privat (en carta adreçada al director general de "Sa Nostra") la feta. I és que aquestes coses ja s'haurien de donar per sabudes.

U - 47

Comandant Prien, U-47. És el títol d'una pel·lícula que vaig veure ja fa bastants anys. Està ambientada en plena segona guerra mundial, i l'argument és ben senzill: Un submarí alemany (l'*U-47*) torpedeja i enfonsa, per error, un vaixell-hospital aliat.

El cap del submarí, el comandant Prien, una vegada assabentat del seu mal aventurat error, es presenta davant els seus superiors, i els confessa la seva culpa, posant-se a disposició de la justícia militar. Però vet aquí que la seva acció topa amb els interessos polítics i militars de l'Alt Estat Major alemany, i el comandant Prien és obligat a rectificar el *diari d'abord* de la seva nau, sota amenaces d'un Consell de Guerra en cas de negar-s'hi. A partir de llavors es posa en marxa l'aparell propagandístic alemany, i la notícia és llançada als quatre vents, amb una lleugera modificació: segons els alemanys, el vaixell enfonsat pel seu submarí, era un transport de tropes i armament camuflat pels aliats com a vaixell-hospital. Al mateix temps que es difon la notícia, els serveis secrets aporten tota classe de proves que demostren aquesta versió, i el comandant Prien veu esglaiat com el seu error fatal és subtilment transformat en una acció heroica, fins i tot en contra de la seva voluntat.

Evidentment la pel·lícula, que posava en entredit l'honestedat i ètica de l'alt estat major alemany, era americana. Vull suposar que si haguessin guanyat la guerra els alemanys, se'n haguessin fetes amb el mateix argument, però amb els papers canviats.

Amb aquesta pel·lícula i el seu argument, hi he pensat moltes vegades durant aquests dies, sempre escoltant als noticiaris les informacions sobre la *guerra del golf*.

Hi vaig pensar sobretot el dia que va ser bombardejat un refugi a Bagdag, el qual segons els militars iraquians era usat per població exclusivament civil, i els americans deien que s'hi realitzaven tasques militars. Evidentment, cap dels dos bàndols ha presentat proves evidents de les seves pretensions, i es donen la culpa mútuament. De tothom és sabut que en temps de guerra els militars tenen *bul·la* per fer tot allò que els passi pel cap a ells i als seus assessors-estrategues, amb l'excusa de dur a bon fi la seva gesta heròica. I fins i tot és possible que llavors no en tinguin remordiments, i que els vespres dormin tranquils.

Joan Sastre Joan

DE FARISEUS VA LA COSA

La mort del fillol Francesc de Borja Moll ha desencadenat, com sempre en aquests casos, un caramull d'articles d'opinió, escrits pels nostres polítics i per la gent de la nostra cultura en tots els diaris illencs.

Tots aquests articles tenien dues coincidències notables. La primera era la lloança que s'hi feia de la vida i l'obra del mort. La segona coincidència era la llengua com estaven escrits la majoria: el castellà. Un dels polítics, en Josep Melià, feia un comentari que no podia ser més fariseu. Es queixava que quan va sortir del funeral, anant cap a ca seva pel carrer de Sant Miquel, a Palma, totes les converses que sentia eren en castellà... mentrestant, no deia res d'una cosa molt més evident: el seu article estava escrit en castellà i publicat en un diari totalment castellà, la *Última Hora* en aquest cas.

Dir això no és descobrir res nou, sobre la mala salut de la nostra llengua. Tampoc no esperam que la millorança vengui de les accions dels nostres polítics. Però, com a mínim, tenim el dret d'emprenyar-nos davant fets esperpèntics i ridículs com el del senyor Melià o altres que ara exposaré.

També és ridícul que des del Govern es digui que en Moll ha realitzat una tasca impagable per la nostra cultura quan veim, i escoltam, com molts dels consellers i alts càrrecs del Govern fan totes les rodes de premsa en castellà. Això ja no passa ni a Galícia, on el president, Fraga Iribarne, ha *recomanat* públicament als seus *conselleiros* que es dirigeixin sempre en gallec als seus ciutadans. Aquí, el portaveu del Partit Popular al Parlament és el senyor González Ortea, castellanoparlant, amb molts d'anys de residència a Mallorca. Amb una sola llengua ja ha arribat a portaveu. A Galícia també governa el Partit Popular.

És incongruent tanta lloança al senyor Francesc de B. Moll quan l'editorial que ell va fundar es troba en suspensió de pagament i els polítics no han fet res per evitar-ho.

Finalment, és esperpèntica tenir tanta "pena i tristor" i que des de moltes conselleries et responguin amb un "Consejería, dígame", com si això fos Extremadura.

Amb tot això, no vull dir que la culpa de l'estat de la nostra llengua sigui dels polítics. En el fons, ells no són més que un reflex de la nostra societat.

El senyor Moll va fer molta feina per la nostra llengua i això, ningú no ho pot discutir. Però a la seva gran feina li ha faltat un complement: la *vacuna* que desperti als mallorquins l'orgull d'esser i parlar en mallorquí, el català de Mallorca. I una societat sense aquesta *vacuna* només pot donar polítics com els que tenim.

L'altra dia, una senyora alemanya, casada amb un mallorquí i resident a Mallorca de més de vint anys ençà, em va dir que un dia aprendria de parlar en mallorquí. Deia que aprendria a parlar-lo perquè jo i un català que fa feina davant el bar que ella regenta li parlàvem sempre en català. Li vaig dir que si un dia n'aprenia seria a pesar dels mallorquins. I és que el problema dels nostres governants i el de la nostra llengua no l'arreglen ni vint *Molls*. Possiblement, la *vacuna* romanguí al fons de la mar, pels segles dels segles. No vull dir *amèn*.

Andreu Bauçà

floristeria
NICOLAU

plantes
flors
corones

cra. de Manacor, 15 tel, 52 60 26 Sant Joan

BAR

CAN TRONCA

Palma, 1
tel. 52 60 97
Sant Joan

FRANCESC DE BORJA MOLL

El passat dia 18 de febrer va morir Francesc de Borja Moll i Casanovas, ciutadellenc establert a Ciutat i cappare d'una magna obra que dignifica la cultura catalana: el Diccionari Català-Valencià-Balear; i ànima d'una editorial que durant més de quaranta anys ha batallat perquè la cultura catalana surti en lletra impresa: l'Editorial Moll. Sens dubte, d'en Moll es podrien explicar moltes coses, i la majoria serien elogioses; qualsevol a qui interessi la personalitat de Francesc de Borja Moll i Casanovas i la societat en què va viure, pot anar corrents a una llibreria i comprar els dos volums de la seva autobiografia: *Els meus primers trenta anys (1903-1934)*, i *Els altres quaranta anys*, de la mateixa Editorial Moll.

Del primer volum de les memòries d'en Moll és aquest fragment que a continuació transcrivim. Es tracta, és clar, d'una simple anècdota, però que segurament hauria passat d'aquesta categoria a la d'autèntic desastre per a la cultura catalana si en Moll no hagués pres la decisió que va prendre i que el va dur a enfrontar-se amb mossèn Antoni Maria Alcover, l'impulsor del Diccionari durant la primera etapa aquesta gran obra que reuneix gairebé la totalitat dels mots amb què els catalans, valencians i illencs ens comunicam.

L'any 1926, el rei Alfons XIII signava un reial decret pel qual es creaven vuit nous *sillones* a l'*Academia Española de la Lengua*. Aquest seients estaven destinats als acadèmics que representarien les *lenguas regionales*; un d'aquests seients era per a un mallorquí. Mossèn Alcover va creure que la creació d'aquests nous seients era com un favor personal del rei cap a la seva persona i que la seva elecció com a acadèmic era segura. Els altres dos mallorquins que optaven al seient de l'*Academia* eren Gabriel Alomar i mossèn Llorenç Riber. Ara seguirem el relat de Francesc de Borja Moll:

“De les maquinacions per a la conquesta del càrrec acadèmic teníem informació oral i escrita: se'n parlava en les tertúlies d'un i altre partit i en els periòdics: els de tendència esquerrana o liberal—entre ells *El Día*, de Palma—es manifestaven favorables a la candidatura Alomar, i quan no, a mossèn Riber amb preferència a mossèn Alcover. Ell, però, no se n'adonava, i seguia il·lusionat amb la seguretat, que es

pensava tenir, d'esser elegit acadèmic. Tan engrescat hi estava, que es va creure obligat a escriure al rei Alfons XIII una carta de gràcies pel decret de reforma acadèmica, però no limitant-se a uns mots de gratitud pel que el decret significava com a reconeixement de validesa a les llengües regionals, sinó manifestant prou clarament que considerava la reforma com un favor personal del rei a ell i a l'obra del Diccionari; i no sols això, sinó que des d'aquell moment oferia a l'Acadèmia, com en donació, els materials lexicogràfics destinats a la redacció i publicació del Diccionari.

“La carta era llarga i detallada. Quan la tingué escrita, me la va mostrar —com solia fer sempre que escrivia un document important—, ben convençut que jo la hi alabaria i el felicitaria per aquell oferiment. Aleshores, aquell vespre que no oblidaré mai, es va produir la discussió més forta entre mossèn Alcover i jo (que ja n'hi havia tingudes moltes). Així com jo m'anava empassant la lletra menuda de la carta, la trobava més i més inoportuna i perillosa per a l'obra del Diccionari: ja m'imaginava l'Acadèmia acceptant —com era lògic— l'ofertament, les calaixeres amb els tres milions de cèdules passant a instal·lar-se a Madrid, mossèn Alcover anant i venint de Madrid sense fer res de bo, els materials lexicogràfics dormint el son dels

inútils dins la *docta casa*, i el canonge morint de l'enrabiada de veure anul·lat el treball de vint-i-cinc anys d'ell i dels seus col·laboradors.

“Em vaig rebel·lar i vaig creure arribada l'hora d'arriscar-ho tot en un enfrontament amb mossèn Alcover sense paliatius. Li vaig dir que la donació de l'obra del Diccionari a l'Acadèmia era una idea suïcida, perquè aquella corporació, respectabilíssima però creada per a uns altres fins, no podria —encara que volgués— continuar fins a l'acabament una obra totalment estranya i desambientada dins aquella casa.

“Mossèn Alcover em mirava amb els ulls ben badats i m'escoltava amb estupor. No comprenia que em pogués semblar cosa dolenta allò de posar el Diccionari en mans de la institució específicament lingüística més important d'Espanya. Es degué imaginar que jo parlava per por de quedar exclòs de l'empresa, i em digué ingènuament:

“—Però home! Tu també hi vindràs, a Madrid, a treballar en el Diccionari!

“—Es que jo no hi vull anar, a Madrid, a fer el Diccionari! —vaig contestar; i vaig afegir:— ¿I qui li diu que m'hi vulguin, un cop s'hagi traspasat el domini de l'obra a l'Acadèmia? ¿Quina obligació en tindrà, l'Acadèmia, d'admetre la meua col·laboració? Ni la direcció de vostè, que no respectarà, el dia que no li convidrà respectar-la! ¿Ja sap vostè quins seran els altres acadèmics que representaran la llengua catalana? ¿Sap si el deixaran comandar, a vostè, quan el Diccionari

sigui propietat de l'Acadèmia i ells hi tinguin més vots que vostè?

“El canonge estava esglaiat de la meua argumentació i de l'energia amb què li parlava; però encara no ho volia entendre. Hi estava massa il·lusionat. Em va respondre que allò del domini de l'obra es podia arreglar posant condicions per delimitar els drets i les atribucions damunt el Diccionari. Aleshores vaig treure l'artilleria grossa, l'argument més fort, que per compassió havia reservat per a quan fos estrictament necessari:

“— Doncs jo li dic que no crec que a vostè el facin acadèmic; sé que hi ha altres candidats amb molta influència, i és més que probable que vostè no tingui prou vots per a sortir elegit. Ara figure's com quedaria vostè, si envia aquesta carta i li accepten l'ofertament, que és una vertadera donació del Diccionari, i després no entra vostè a l'Acadèmia! Per això, aquesta carta no s'envia!”

Finalment va ser mossèn Llorenç Riber qui sortí elegit per al càrrec d'acadèmic per Mallorca, amb gran disgust de mossèn Alcover, el qual “va donar mostres de gran depressió, però també de conhort i de sentir-se protegit per la meua companyia. Crec que va ser per aquell temps que començà a fer ús freqüent d'aquesta expressió: —En Moll és el meu braç dret.”

Mateu Sastre i Joan

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

ESCOLA DE MARGERS

4 mesos d'aprenentatge a Palma

20 mesos de contracte laboral

Per treballs a: Tramuntana, Raiguer, Pla

*Fes-te constructor
del paisatge de Mallorca*

FODESMA
General Riera, 111 telf.: 75 06 22

en col·laboració amb **INEM**

Escola Taller de Margers

El Consell Insular de Mallorca, a través de FODESMA, i amb la col·laboració de l'INEM preveu la realització d'un curs de margers. Aquest curs constarà de dues etapes, la primera de 4 mesos (menors de 25 anys = 12.600 pts/mes; majors de 25 anys + 1 any d'atur = 39.930 pts/mes; transport per als residents fora Palma = 19.380 ptes/mes), i la segona etapa de 20 mesos, amb contracte laboral cobrant el salari mínim interprofessional + transport. La segona etapa s'estructurarà en diversos punts d'intervenció a les comarques de la Serra de Tramuntana, el Raiguer i el Pla.

L'ofici de marger és un ofici tradicional d'alta valors, una tasca artesana que ajuda a mantenir i construir el paisatge de Mallorca. Marges i parets seques, amb el pas del temps, inclemències meteorològiques, canvis d'ús del sòl, construcció de vials, etc... patelxen un deteriorament important al qual pot posar remei un bon professional.

Aquest curs començarà a principis d'Abril a l'Escola Taller de Margers del CIM. Podeu demanar més informació a: FODESMA, Departament de Promoció, c/ General Riera, 111 - 07010 Palma. Telèfon: 75 06 22.

TERRA D'AQUÍ, TERRA DE QUI?

Era una oferta temptadora. Aquelles terres que no produïen, que quasi li resultaven una molèstia, aquelles terres en les quals havien viscut pares i padrins... tantes històries... tenien el gust de la infància. Les coneixia bé, però s'havia allunyat d'elles. Ara ja era adult, pertanyia ja a un món més modern, més còmode, més brillant. Gràcies al turisme gaudia d'un nivell de vida europeu, tenia dues residències i un iot, sortia a dinar i a sopar als restaurants més prestigiosos, viatjava als llocs més exòtics amb totes les comoditats. Lluny d'aquesta vida quedaven les terres que de tant en tant trepitjava, mig per costum, mig per obligació, tal vegada amb un toc de record indefinit, boirós, que no sabia si venia de fora o el duia dins seu, tenia tantes coses que fer que a penes si el sentia i ja havia fugit.

No havia mai pensat que pogués tenir tants amics i tants parents. Una venda profitosa i un milió de coneguts, de simpatitzants, de suggeridors, d'assessors. La veritat era que havia de pensar bé què fer amb tants doblers. Invertir-los en quatre o cinc operacions i a cobrar unes bones rendes. El mercat de valors oferia una gran varietat d'oportunitats, encara que la situació internacional era un si és o no és inestable. Però sempre hi ha conflictes, sempre hi ha coses segures.

Sort que una de les operacions havia funcionat suficientment i li permetia viure. Però no bastava per ajudar el seu nét a comprar aquell tros de terra que tant i tant desitjava.

Trencapinyons

Premis literaris Can Torró Alcúdia 1991

ALCÚDIA 1991

Informació:
Biblioteca Can Torró.
Tel. (971) 54 73 11

Per commemorar el primer aniversari de la Biblioteca Can Torró d'Alcúdia es convoca el 1r. Concurs Literari que es regirà amb les següents

BASES

1. Hi podran concórrer tots els autors que ho destegin, sense limitació d'edat.
2. Les obres que es presentin al certamen hauran de ser originals i inèdites, en les següents modalitats: a) Narració curta (límit d'extensió: 20 folis); b) Conte per a infants (límit d'extensió: 6 folis); c) Recull de poemes (de 8 a 15 poemes); d) Article periodístic (límit d'extensió: 2 folis).
3. Els originals es presentaran per triplicat, mecanografiat en foli, a doble espai i per una sola cara, perfectament legibles.
4. A la portada es consignarà el nom de la modalitat a què es concursa, el títol de l'obra i el lema. Amb aquest lema es presentarà un sobre a part, a l'interior del qual hi haurà el nom, cognoms, edat, adreça i telèfon de l'autor.
5. El termini d'admissió de les obres acabarà el dia 20 de març d'enguany. El lloc de presentació serà a la Biblioteca Can Torró d'Alcúdia (c/ Serra, 15) p a l'apartat de correus número 32, 07400 Alcúdia.
6. El jurat serà designat per la biblioteca Can Torró i estarà compost per persones reconegudes en el món de les lletres. El jurat podrà declarar desert el premi si així ho creu convenient. Els membres del jurat no podran prendre part en el certamen.
7. La dotació dels premis serà de 50.000 pts per al 1r. premi de cada una de les modalitats, així com la seva futura edició.
8. Els guanyadors dels Premis es donaran a conèixer durant la celebració de la Festa Literària que tindrà lloc a la Biblioteca Can Torró a finals del mes d'abril, coincidint amb el seu 1r. aniversari.
9. Els treballs no premiats podran ser retirats pel propi autor, prèvia acreditació, en el termini d'un mes a partir de la data d'adjudicació del premi.
10. El jurat dels Premis té la facultat d'interpretar-ne les bases i pot resoldre totes aquelles qüestions no estipulades en aquestes bases.
11. El fet de presentar treballs als Premis Literaris Can Torró suposa l'acceptació d'aquestes bases.

ES BOUS A MI NO EM FAN POR

Monòleg còmic i en vers, per Guillem Català Morro, “Es Català Mallorquí”

El glosat que presentam, molt popular al Pla de Mallorca, l'hem transcrit d'una vella plagueta que ens ha fet arribar un amable col.laborador.

L'autor del popular glosat, Guillem Català Morro (Lloseta, 1898-1975), actor i glosador, de molt jove serví a cal metge Manuel Badia, a Sóller, on s'inicià en el món teatral. El 1919 tornà a Lloseta, posà botiga de sabater i organitzà una companyia teatral que representà obres costumistes arreu de tot Mallorca. Escriví, per esser recitats davant del públic, glosats de fets succeïts i de circumstàncies, com *Es quintos des trenta-set*, *Sa mort d'en Carratalà*, *Sa vida des pastor* i *Sa casada des ropits*, entre moltes altres. També fou

l'autor de monòlegs glosats per esser escenificats, com *Es bous a mi no em fan por*, *Si jo era millonari* i *És sa curra des cantó*, que el feren molt popular. En morir el seu fill, al 1947, abandonà l'activitat artística. El 1955 tornà a escriure per glosar la mort del ciclista Francesc Alomar Florit. Passà els últims anys de la seva vida en la indigència (Gran Enciclopèdia de Mallorca, III, pàg. 222).

La plagueta que transcrivim a continuació duu la data del mes de gener de l'any 1939 —segona edició— i el preu d'un velló. L'obra s'estrenà per part del mateix autor, la nit del 11 de desembre de l'any 1938 al saló Novedades de Lloseta. Vet aquí el glosat:

Acte únic

En pujar el teló, s'actor està passejant de cap a cap de s'escenari amb més sal que Ses Salines, entonant el *paso doble* “Gata Montés”, va vestit de “becerrista” algo de baldrigues i dóna capes a una cadira alta que l'hi serveix de bou. En aturar-se de capejar diu:

(A sa cadira)
Si això tornava un bou
¡Quin bescuit que li daria!
Com un ca m'hi aferraria
tot disposat a fer-ne brou.
Se sabia lo que és bo
ja el posaria covent
li donaria entenent
que “es bous a mi no em fan por”.

(Donant per *xicuelinas* s'adelanta an es prosceni)
¿Jo, por des bous? Cap com aquesta,
és paraula que'm fa riure (riu)
si ara venia un *mihura*
me serviria de festa.
¿Amb sos bous? No tenc compàs
no los tenc gens de mania
si en vengués un li faria
filigranes a quintars.
Sense d'ell fer-me gens lluny
el faria passar així (Donant un *pase de pecho*)
i si no volgués envestir
li arrambaria aquest puny. (El mostra)
Tenc un puny com a Sansó
que'n treballar tot són manyes
li trencaria ses banyes
com que trencar un aubó.
¿Amb sos bous? No tenc mesura

de tot vent l'arriscaria,
tenc tres *ensais* cada dia
i sé fer tota postura.
Sense estar gens retgirat
es morros li tocaria
davant ell me vestiria
si anava jo despuiat.
Li giraria es davants,
li giraria es darreres,
bolets forts per ses polseres (Mostra es puny)
n'hi pegaria bastants.
M'asseuria davant ell
i sense tirar jo cap planxa
des pèl més llarg de sa panxa
en farà un pinzell.
Per damunt i per darrera
el me veurieu paupar,
veureu lo que'm va passar
fa mig any a s'Albufera.

Érem un company i jo
que anàvem d'excursió a peu,
vos ho cont perquè vegeu
que “es bous a mi no em fan por”.
¿Jo por des bous? ¡Quin desbarat!
tan gros que per mi seria
si en ves un l'encalçaria
fins que l'hauria agafat.
Era això un dematí
que trepitjant carretera
trobant-nos a s'Albufera
veinat de Son Sant Martí.
Per *predios* grans i menuts
miràrem es panorames
i per donar gust a ses cames

reposàrem deu minuts.
Prenguérem de lo més bé
una pedra per butaca
i mos treguérem sa petaca
i un xigarro vàrem fer.
Quan es *metxero* encenia
per dar foc an es *pitillos*
vérem un bou des més *pillos*
cap a noltros que venia.

Es meu company va fugir
igualment que un ca de caça
però, ¿jo?, ni una passa,
vaig pujar damunt un pi. (Com si res)
Dalt des pi em vaig fermar
amb tres voltes per ses cames
i mir a davall ses rames
i es banyut vaig afinar.
M'aferr més fort an es pi
a un brancó com es braç
i amb so *penyuelo* des nas
en foraster li vaig dir:
(Posa sa capa a damunt sa cadira, i de sa butxaca es treu es guarda-
sorells ple de forats i dóna *pases* de *muleta* com si es trobàs an es
pi).

Passa bicho malcarado
otra vez passa vadello
no me puncharás sa pello
porque estoy muy enfilado.
El vaig fer batre un poc
i amb sa seva idea loca
sucava fort per sa soca,
estava encès com a foc.

Es meu company me cridava
de ben enfora amagat:
¡¡No sigues tan arriscat,
ai de tu si es cor et faltava!!
¡¡No tengas medio!! Li vaig dir
¡¡Que estic ben assegurat
que amb fil de ferro gruixat
jo estic fermat an es pi!!
M'enfadava quan el sentia
an aquell cap de tortuga,
en veure jo gent poruga
amb un toc la mataria.
¿Què es això tanta temor?
que mori d'un pic sa por
no sé com, no són com jo
que el torei amb mocador.
(Dóna dos *pases por bajo* i se'l posa dins sa butxaca)

Por fin es bou se'n va anar
tot rabiós, aquella hora,
i quan va esser tres quarts enfora
a poc a poc vaig davallar. (Agafa sa capa)
Es meu company vengué a jo
més trist que un dalló subent

i em digué: ¡Ets un valent! (Amb veu d'assustat)
"Es bous a mi no em fan por" (Amb molta xuleria dóna una
verónica)

¿Jo por des bous? Coranta gotes,
me bastaria ben poc
sense tomar blanc ni groc
a ses costelles les hi trenc totes. (Mostra es puny)
¿An es bous? Los fas pesà,
per a ells jo pes com a plom,
en fin, ja veis qui som
amb lo que acab de contar. (Amb importància)

Quan vaig a ses *becerrades*
que fan continuament
veritat me pos content
en veure tantes porcades.
Quan jo veig aquells toreros
que pareixen *pelacanyes*
que se fan por de ses banyes
crident fort, los dic: ¡*Panderos!*
Si no fos de que me pos
sempre as cap damunt de tot
a dins sa plaça amb un bot
baixaria per fer gros.
(Des públic respon un espectador amb el geni curt que sa cova d'un
calàpot, i dirigint-se a s'actor diu: ¡Ca, barret!)

¿Si hi baixaria? I a la carrera. (Dirigint-se tot furiós a l'espectador)
Si m'obria pas sa gent
i los daria mal rebent (Enfabiolat)
una espolsada grossera.
¡*Fuera quente!* Los diria. (Marcant es detalls)
Covards. No valen un sou
i tot sol davant es bou
agonoiat quedaria.
I sense espasa ni muleta
ni banderilles de foc
as mig des front amb un toc (Mostra es puny)
li donaria s'estreta.
Es bou en terra cauria
sense adob des menescal
i es públic en general
de capells me taparia.

A saludar sa "penitenci" (Caminant amb *arte*)
aniria amb molt de *salero*
dirien: ¡Oh, quin torero!
tots me tendrien tendenci.
La *oreca* me darien
sa cova i es quatre peus
i es toreros tan jueus
empegueïts quedarien.
Coixins, patates, botelles
pes seu cap los tirarien
i a mi *escombros* me treurien
ses més serranes femelles.
I jo estaria tot fideus
quan a l'aire me durien,

cossigoies me farien
per ses... cames i es peus.
Sa música tocaria
un *flamenco* repertori
per tot arreu gran memori
jo *diestro* deixaria.
(Amb sa mà eixamplada se pega un toc enmig de sa pitera)

Papers de banc, plata i or
des públic me tirarien
per la cançó que veurien
de sang meva me fas taques.
Si an aquest moment venia (S'arromanga es braç dret)
un bou maleit foraster
lo mateix que un carnisser
jo jur (Jura) que el despatxaria.
Oh! si ara es presentava
un *pal ha* o un *tavernero*
li pegaria un bolero (Mostrant es puny)
pag des coll si no el matava
(Se sent un bramul d'un bou a dedins)
¿Què és ara lo que he sentit? (Tremolant de por)
¿Això era es bramul d'un bou!
¿Que estic despert o dormit? (Sa mossega un dit de sa mà)

Despert estic, no somii
enfora tenc ses lleganyes,
¡no vull morir dins ses banyes!
escapar-me jo confii.
(Fuig corrents i qyan és an es portal torna arrere en sentir altra
vegada un bramul a dedins)
¡Santa Clara, què és això! (Un bramul a dedins)
¡Ai, sant Gil, quin *desespero!*
me pensava esser torero
i amb sos bramuls m'he fet por. (Suplicant)
¡Ai, sant Lluç, evangelista!
es *traque debecerrista*
avui mateix li peg foc.
Me pensava esser en Cocou
donant capes a sa cadira
i ara es cor molt es retgira
i lo demés es commou.

Mirau que d'il·lusions
m'havia jo carregades (Se senten potades a dedins)
¡Ara ve! Sent ses potades
me vol espidà es... ronyons! (Ben assustat)
Que el vull matar ha sentit. (Un bramul a dedins)

¡Ai, bonet! Anava de bromes,
no em fasses córrer ses pomes.
¡Ara ve! ¡Vet-aquí! (Mirant per l'esquerra amb uns ulls com a
platets)
¡Me mira! ¡Me vol matar!
¡És tan gros com una cabra!
¡Sant Benet! ¿No hi ha un arbre
per jo poder-me enfiar?
¡Si me'n vaig i top amb ell,
santa Paula, quin embull! (Un bramul de dedins)
¡Ai, bonet! Per cert no vull
que tu me fasses sa pell.
¡Feis-lo fugir sant Simó!,
¡engegau-lo, sant Conrat!,
que des *susto* que m'ha dat
he mollat an es... *grifó*. (Fent es tro)

Estic remull just un ble,
ves-te'n bou i no et veuré,
te jur (Jura) que mai més tendré
altre *ensai* per matar-té.
Des disgust es lleu me corr,
res natural me respira,
toreiar una cadira
no és torear un bou (Un bramul a dedins)
¡Ai, bonet! I que m'espantes
i jo me creia valentia,
m'has fet dir sa lletania
de tots es sants i ses santes.
¡Oh, Que és de trista aquesta hora!
¡Bonet, no me fasses traus!,
que et promet de dar-te aufaus
d'un quilòmetro enfora. (Un bramul a dedins)

¡Ves-te'n, no fasses més muu!
que m'has fet perdre es grampons, (Senyalant-se es cap)
(Un bramul a dedins)
¡Ai, bonet! Es meus calçons
han servit de lloc comú. (Dos bramuls ben forts de dedins)
¡Des susto ja fas es tro!
sols no sé a on estic. (An es públic)
Aplaudiu que me desdic,
es bous a mi me fan por. (Ben marcat)

Queda tremolant com una fulla de poll, mentres davalla el teló.

Francesc Canuto i Bauçà

mister hyde FIGUERAS

ELS ESCUTS

Tots els santjoaners coneixem l'escut de la paròquia de Sant Joan: un anyell jacent, damunt un llibre segellat, que duu un estendard amb una creu, tot el conjunt generalment envoltat d'un cercle. Aquest escut, que com hem dit és el parroquial, és present a la nostra vila, almenys, des del segle XVII.

Els diversos elements que componen l'escut tenen una simbologia particular, amb reminiscències medievals i de més lluny en el temps encara. L'anyell (*Agnus Dei*, "Anyell de Déu") és la representació simbòlica de Jesucrist (representació que al concili de Constantinoble de l'any 692 va ser censurada, com qualsevol representació de Crist que no fora en forma humana); amb el temps, passà a representar sant Joan Baptista, per bé que sempre ha seguit mantenint una clara referència divina en la persona de Jesucrist. Segons Miquel Pons (*Sant Joan*, núm. 100), l'anyell representat a l'escut parroquial de Sant Joan és l'*Agnus Dei* de sant Joan Baptista, "freqüent en moltes escultures, més abundants erecte que jacent"; mentre que l'anyell representat a l'escut

parroquial de la vila de Santanyí —sobretot els més antics— provenen de l'*Agnum stantem* del llibre de l'Apocalipsi.

L'anyell és "símbol de dolçor, de simplicitat, d'innocència, de puresa, d'obediència, tant en raó del seu aspecte i del seu comportament naturals com pel seu color blanc, l'anyell al llarg dels temps ha estat considerat com l'animal sacrificial per excel·lència", podem llegir al *Diccionari de Símbols* de J. Chevalier i A. Gherbrant. Aquesta simbologia de l'anyell s'ha de lligar amb la que s'exposa a l'Apocalipsi de sant Joan: un anyell que "exerceix sa còlera, fa la guerra i reporta la victòria", sense deixar de banda, emperò, el seu caràcter sacrificial. Per altra banda, l'estendard que porta l'anyell és la bandera de Crist (generalment color porpra amb una creu) i el llibre segellat on està ajagut és el *Llibre de les Sentències*. Així mateix, el cercle que envolta tot el conjunt és símbol de perfecció, de totalitat, accentuant el caràcter diví de l'*Agnus Dei*.

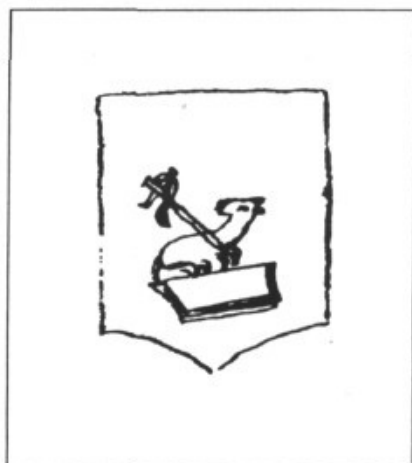
DE SANT JOAN

ESGLÉSIA

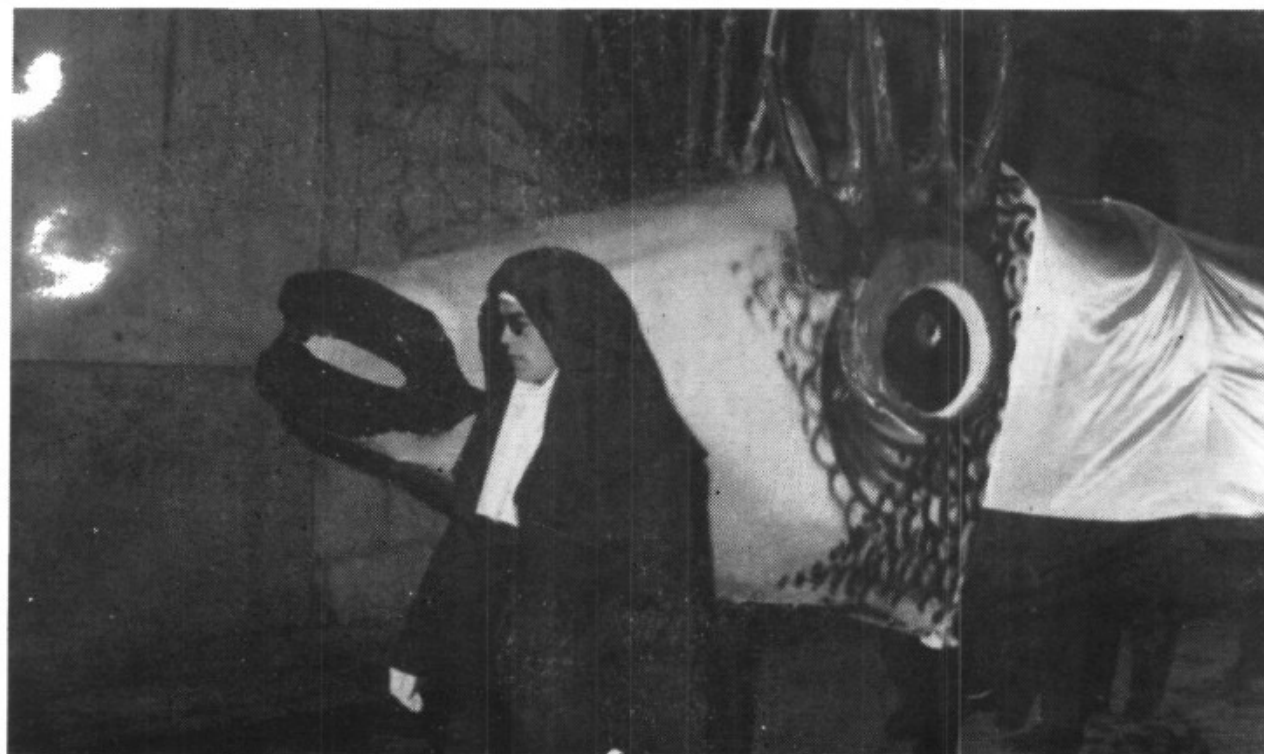
La representació més antiga que hem pogut localitzar de l'escut parroquial de Sant Joan és un relleu en pedra que actualment es troba al primer Misteri pujant a Consolació, el qual prové del presbiteri de l'antiga església de la vila. L'escut duu gravada la data en què presumiblement s'acabà d'esculpir: 1691. Un altre escut que tenim documentat és el que estava a un retaule de l'any 1682 que presidia l'altar major de Consolació; en el mateix retaule s'hi representava la multiplicació dels pans i dels peixos. Un tercer escut, igualment poc conegut, és el que es manaren pintar els Exploradors, entre l'any 1918 i el 1921, per a la seva bandera, el qual després fou incorporat al penó d'Acció Catòlica. Un quart escut del qual podem donar notícies, i que podem observar cada dia quan passam per davant la plaça Nova, és el que està situat als peus de l'estàtua de Fra Lluís Jaume, al capdamunt del Centre Catòlic. Es tracta d'un escut esculpit en pedra de Santanyí que forma part del conjunt escultòric dedicat al *sant santjoaner*, fet per Pere Amorós l'any 1922. Finalment, i per acabar, tenim l'escut que campeja al bell mig de la paret frontal que conforma la bòveda de la nau central, just damunt la pintura central de l'altar major i que data, presumiblement, de finals dels anys trenta.

G. Florit i M. Sastre

Baix: Escut de la parròquia i vila de Sant Joan. Costat: Dalt: Escuts de Sant Joan, de *Viaje por las villas de Mallorca* (1789), de Jeroni Berard. Baix: Escuts de Santanyí, de *Viaje...*

enterro de sa sardina
sa rua

HIPER MANACOR

OFERTAS DEL 15 AL 31
DE MARZO

ALIMENTACION:

Café La Estrella natural 250 gr.	154,-
por cada 2 U. regalamos 1 U. Leche Unagras Brick	
Nescafé descafeinado 200 gr.	621,-
Madalenas sobaos Bella Easo	140,-
Galletas Tosta-Rica Cuétara Kg.	194,-
Pan sandwich Bimbo + pan soja regalo	257,-
Harina Nomen Kg.	81,-
Sopa La Familia 250 gr.	50,-
Tomate frito La Molinera 500 gr.	58,-
Mahonesa Kraft 225 gr.	104,-
Aceitunas Rosselló 600 Gr.	
(Manzanilla, aliñada, mallorquina)	215,-
Aceitunas rellenas Unagrás 450 gr.	73,-
Atún en aceite Cabo de Peñas	
RO-70 Pack-3 U	111,-
Mejillón Cabo de Peñas Bote RO-270	160,-
Patatas 007 200 gr.	160,-
Comida para perros Royal Chanin	
Energía 5Kg.	1.098,-

BEBIDAS Y LICORES:

Italian Bitter Schwepps pack 6 U	215,-
Gaseosa Pícsa 1,5 L	78,-
Coca Cola 2 L	168,-
Agua Uyalfas 5 L	70,-
Zumo Juvér L	121,-
Vino Don Simón brick	111,-
Vino de Casta rosado Torres	346,-
Vino Viña Sol Torres	389,-
Cava Codorniu Gran Cremat	534,-
Cava Rondel Oro	360,-

CREMERIA:

Yogur Yoplait sabores pack 8 U	186,-
Flan de huevo Yoplait pack 4 U	176,-

PESCADO CONGELADO:

Filete de merluza C/P Pescanova	330 pts. Kg.
Bocas núm. 3 Pescanova	775 pts. Kg.

CHARCUTERIA:

Queso en lonchas La Lechera 8 u.	99,-
Salchichas Frankfurt chorizo revilla	59,-
Chorizo Revilla carta de oro	850,- pts. Kg.
Salchichón Extra Palma	495,- pts. Kg.
Jamón Serrano s/h Palma	1.215 pts. Kg.
Jamón cocido Remier Casademont	795,- pts. Kg.

Paleta cocida Remier Casademont	595,- pts. Kg.
Chopped Pork Casademont	320,- pts. Kg.
Queso La Cabaña	990,- pts. Kg.
Queso Gardenia barra	795,- pts. Kg.

PERFUMERIA Y LIMPIEZA:

Colonia Jacq's 220 ML	699,-
Masaje Jacq's 220 ML	498,-
Estuche colonia-masaje Brando 110 ML	781,-
Compresa Evax 20 U (Regular, Nuova)	179,-
Tolines bebe 100 U	312,-
Pañuelos Scottex Pack-6 U	65,-
Servilletas Scottex 100 U	91,-
Bayeta Bellerina	86,-
Suavizante Lenor 3 L	286,-
Ariel líquido 2L	547,-

BAZAR:

Máquina afeitar Philishave 540	7.076,-
Máquina afeitar Philishave HS 255/A Tracer	5.766,-
Máquina afeitar viaje Philishave 100	4.418,-

DISPONEMOS DE UN AMPLIO SURTIDO EN
ARTICULOS DE REGALO PARA EL DIA DEL PADRE

MENAGE:

Caja plegable plástico D-461	995,-
Juego 3 sartenes aluminio rojo	775,-
Juego 3 cazos (10/12/14) mango metal	595,-
Sartén Olimpia 22 cm	450,-
Sartén Olimpia 26 cm	600,-

BRICOLAGE:

Pinturas Bendix 6 Kg	600,-
Compresor 25 L + accesorios	29.995,-
Cortacésped Turbo 32	15.990,-

TEXTIL:

Vestidos señora	995,-
Americanas caballero	6.000,-
Americanas caballero	2.950,-
Pantalón caballero	1.995,-
Pijama señora	1.850,-
Edredón plaza surtido	2.500,-
Edredón matrimonio surtido	3.500,-

Testament de sa Sardina 1991

Vull fer el meu testament amb molt bona voluntat, ben senzill i redactat com m'ho diu l'enteniment.

Esper que aquest document sigui enguany excepcional, repartint béns i cabal, com veureu, és diferent.

Com que no ha vingut es notari de l'any passat en s'estiu i tal com sa llei ho prescriu el faig davant es vicari.

Però abans de repartir vull fer un gran pensament perquè abans del testament una altra cosa he de dir.

Don el nostre agraïment a totes les entitats i particulars que han donat ajuda a l'enterrament.

Econòmica o industrial, o en treball, és lo mateix: sa sardina és lo que creix fent feina amb poc capital.

Ordén a aquella fadrina que lo que jo he redactat ho digui amb autoritat abans d'enterrar la sardina.

No vull ser com sa padrina ni com ma mare tampoc, no vull que m'hi peguin foc ni tampoc quedar polsina.

Vull que tots m'embalsameu i en lloc segur ben guardada i un dia de sardinada sortir vull per tot arreu.

Vaig tenir una bona mare, era pobre sense fi, però qui em va fer patir fou la madastra i mon pare.

Ma mare morí primer dotze mesos ara fa i de lo seu em tocà vint duros per fer un cafè.

Essent pobila amb madastra pensau lo que vaig sofrir, quan mon pare va morir tot allò fou un desastre.

De tots els seus molts de béns de mon pare em va tocar un cortó i mig de pinar i set carretades de fems.

Sa madastra, que era rara, an els seus ho va deixar, si mateix hem va tocar un cavall maldat de tara.

Germanastres solament en tenc quatre i malcarats, quedaran ben congelats quan sentin el testament.

Tot lo que he de repartir fent feina ho he guanyat i encara m'he estalviat per sopar el tassó de vi.

Sense fills ni germans bons i essent viuda mil vegades no deix res a ses cunyades que em tocaren molts de corns.

Sa llegalítima vull deixar an els qui toqui per llei i com que no tenc remei tendran el tros de pinar.

Com que jo som dona eixorca dels meus porcs feis-ne matances vull que tenguin recordances tots els pobles de Mallorca.

Els ossos del porc i el cor i tota sa banda dels pits per Llorito i Felanitx, Consell, Selva i Manacor.

Vull donar l'orella dreta repartida igualment per Porreres, Puigpunyent, Binissalem i Lloseta.

L'orella esquerra se'n va a Estellencs i Maria, i un tros d'ella jo en voldria per Santa Eugènia i Deià.

El morro, bo per bullir, i també un bon tros de lleu a Marratxí i a Sineu, Sant Llorenç i Santanyí.

Per fer bon bistecs sol retre del meu llom un bocinet per Pollença i Campanet, Muro, Esporles i Petra.

Dues cuixes vull donar de sa banda de darrera a Bunyola i Capdepera, Búger, Sencelles i Artà.

Ses altres crec que han d'anar, i no crec que faci maig, a Santa Margalida i Andratx, Inca, Palma i Calvià.

Tota sa banda de s'anca i això que és sa part doble! a Fornalutx i sa Pobla, Montuiri i Vilafranca.

Es potons, que és un plat bo per menjar-ne aquest dia a Escorca i Santa Maria i part d'ells també a Mancor.

El saïm junt ha d'anar amb ses ronxes, que són fines, a Valldemossa, ses Salines, Algaida i Banyalbufar.

Lo des porc ja he acabat, falten els bons embotits que després seran repartits a tots els que han desfilat.

Ben arreglats ja se'n van i contents tots els externs, vull deixar els altres béns al poble de Sant Joan.

Les deix els meus barrancs, cases, finques i ametlers, però dels meus pocs doblers en parlarem més envant.

Les don lo de dins Son Gual, Son Amadora i Horteta, Ca na Cors, Hortí i sa Pleta, Can Aiet i es Camp Rafal,

Son Santos i es Mitjà Pla, els Calderers i Pinyella, Son Font, Calicant, Hortella, s'Almudaina i s'Alzinar,

Cugulutx i s'Hostalet, Can Toca Hores i Son Juny, Son Estrany i Son Fortuny, Can na Seu i Son Gualet,

Gossalba i Son Burixó, Son Perdut i Son Cotxer, Son Roig i Son Castanyer, ses Algorfes, Son Baró,

sa Galera i es Cremat, es Ca Tos i Son Gurgut, Son Esteva i Montagut, Carrutxa i Son Amagat,

Can Bon Jesús, Son Ramon, Es Pujol i Son Pericàs, ses Vèles i Son Tomàs, Son Coll i es Puig Colom,

Son Duran i Son Franquí, Son Comelles i Meià, Son Falconer i Son Fluixà, Son Manrè i Son Xebel.II,

Ca na Pepín i Can Ribes, es Pou Nou i Can Fossier, Son Riutort, Son Garrover, Horta, Son Gil i ses Pipes,

Son Fonoll, sa Baronia, Son Rebanç, es Pont Setí, es Castellots, Son Guatíf, ses Roques i s'Alqueria,

Son Brondo i Son Munar, Can Baldiri i es Clotal, sa Cova Fosca, es Rafal, sa Penya i Son Pere Tià,

Son Virgo i Son Barceló, sa Bastida i Solanda i acabam aquesta tanda amb Son Costa i Son Vivó.

Per voltros, santjoaners, això és lo que he repartit, no en vull cap de malsofrít quan vos porti els doblers.

Dels pocs doblers que jo tenc i que n'he parlat abans per ses monges, capellans que han volgut estar presents.

De les joies i béns mobles i també des carretó són de s'organització que han demostrat ser nobles.

I a ses nines fadrines que es meu cos han custodiat feina sols los he deixat fent-les repartir sardines.

Els que el meu cos han portat, també me'n vull recordar, i a ells jo les vull deixar beure per plegar un bon gat.

En quant an el sermonet que poca cosa ja hi ha convençuda ho vull deixar an el nostre ajuntament.

I esper jo que l'any siguent uns doblers pugui donar per sa festa celebrar i per fer un bon present.

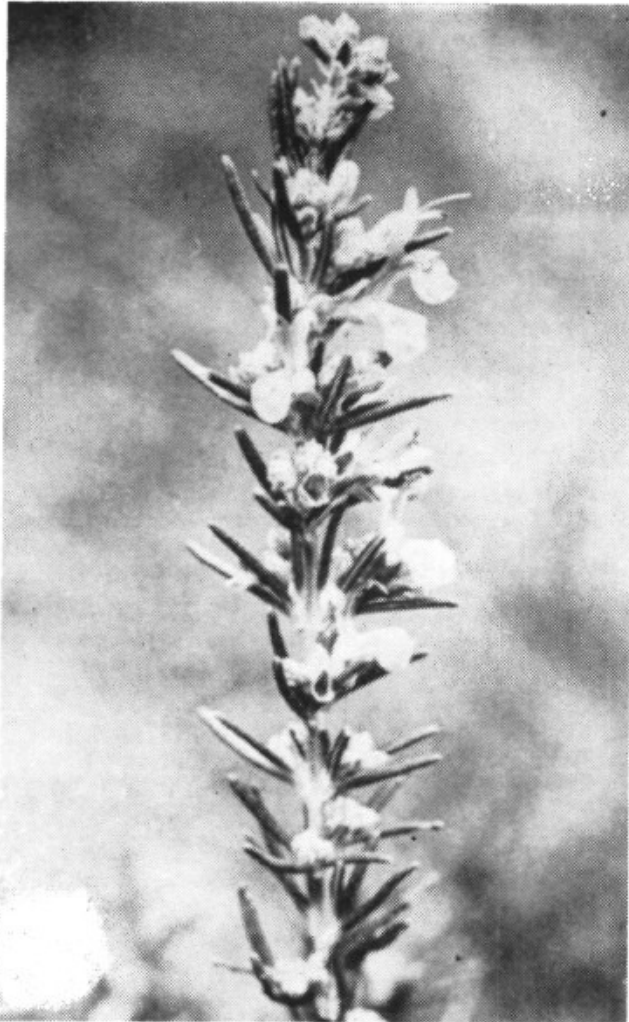
Em queda dir igualment als Amics del Carnaval que tornin fer el funeral i també l'enterrament.

Ses gràcies jo vull donar an aquesta gent divina que ha venut sa fencina pel pressupost augmentar.

I al públic en general que estan aquí enrevoltats gràcies per 'ver-vos presentats per assistir al funeral.

I ara amb paraula fina poc queda en el document i acaba aquest testament amb un: Visca la Sardina!

EL ROMANÍ

El nom del romaní (*Rosmarinus officinalis*) prové del llatí i significa "encens marí". És un arbust molt ramificat que sol medir uns 50 cm d'alçada; és una planta perenne, de fulles verd obscur i abundants, dures i enrevoltillades, i les tenen d'aquesta forma per evitar perdre la humitat, ja que es fan a climes semiàrids.

Les flors són abundantíssimes i d'un sol color: blau-rosat, i algunes mates les tenen totalment blanques. Floreixen quasi tot l'any, però principalment a començaments de la Primavera.

A les nostres contrades sol créixer principalment a garrigues de terra prima i el podem trobar des de vora la mar fins a damunt les muntanyes.

El romaní probablement és una de les nostres plantes que més utilitats medicinals té, i no des de fa poc sinó des de fa mil·lennis. En temps de la Grècia clàssica s'emprava per estimular l'intel·lecte, era un

ingredient bàsic per fer l'elixir de l'amor. A l'Edat Mitjana se'l considerava adient per aconseguir una pell jove i fins i tot l'eterna joventut.

Actualment les seves utilitats són molt apreciades: en perfumeria, com a essència; a la cuina, com a condiment; també és la planta mel·lífera per excel·lència i molt reconeguda; com a planta ornamental i també, i fonamentalment, en medicina.

En medicina aquestes són unes quantes de les seves aplicacions: En infusó de 30 gr de brots florits per litre d'aigua serveix com a estimulants, tònic, digestiva, lleugerament dirètica i per rebaixar la sang. En bavarades serveix per les infeccions a les vies respiratòries i més concretament per tonificar la pell. Macerat amb esperit serveix per donar fregues contra el reuma i macerat amb rom serveix per combatre la caiguda primerenca del pèl, però alerta, aquesta mescla no és per prendre, sinó per donar-se fregues. Una altra fórmula per combatre la calb'icie és: 10 gr d'essència de romaní, 10 gr d'essència d'espríngol, 200 gr d'alcohol rebaxat i una cullerada de glicerina.

En el món de les rondalles es veu l'estima dels nostres avantpassats envers aquesta planteta, per mor de totes les seves virtuts, quan ens parlen de la "flor romanial". Així mateix, se la toba anomenada en diverses dites i cançons:

De flors de romaní i al·lotes per casar
tot l'any n'hi ha.

Quan les volgudes muntanyes
deixava el pobre captiu
plorant collí d'una renya
un brotet de romaní.
Passà terres i fortunes,
però resant cada nit
besava el pobre, besava
un brotet de romaní.
Un dia d'hivern les ones
tregeren un mort ¡ai, trist!
Estret en la mà tenia
un brotet de romaní.

Gracià Sànchez
Guillem Florit

mel i sucre, dolcet dolcet

Els rumors que deien que la fase n° 456 de l'edifici de la Tercera Edat s'inauguraria el IV Diumenge d'enguany, han resultat falsos. Pareix esser que els eminents assessors de la nostra 1ª autoritat, tots ells persones d'un gran seny, han cregut oportú retardar la *festeta*. L'escenificació de l'acte es realitzarà el més a prop possible de les eleccions autonòmiques i locals. Deuen tenir por que durant aquest temps que falta, el votants oblidin qui han estat els autors d'aquesta obra faraònica.

Després de la tempesta, ve la calma. Després de la querella, he recobrat la tranquil·litat d'esperit.

Durant aquests darrers anys, han anat arribant al nostra ajuntament diverses queixes sobre el funcionament de l'assistència mèdica cap als ciutadans. Més concretament queixes sobre el tracte al malalt per part del metge (o la metgessa) titular. He dit tracte, i a vegades ni tant sols això, ja que hi ha hagut cassos en que no se l'ha pogut localitzar. Davant aquestes queixes, moltes vegades reflectides sobre els papers, la nostra màxima autoritat sempre ha sortit per *pataneres*, i ha posat en marxa la tàctica de les evasives i de sortir per la tangent, sense fer absolutament res per posar remei a aquestes queixes, fora ni tan sols investigar la seva veracitat. Pocs mesos després de posar en funcionament del *Punt d'Assistència Continuada* de la nostra comarca a Vilafranca, no se sap ben bé com, han aparegut 800 firmes de ciutadans del nostre poble, demanant la millora del servei. D'aquestes firmes, el nostre batle se'n ha fet portaveu davant l'*Insalut*. Crec que el grau de participació del batle, i els seus *senyuts* assessors, en l'obtenció d'aquestes firmes, ha estat gran. Una altre prova que s'acosten les eleccions, i és qüestió de fer passes per sortir als diaris.

Segons els corresponsal del DM, Sant Joan es convertirà en la capital del tennis mundial. I si no, ben prop hi farà.

Més de dos anys després de l'aprovació en sessió plenària de la nova denominació del camí de Consolació, amb el nom de Mn. Bartomeu Bauzà, l'ajuntament, a la

ff, s'ha decidit a executar aquest acord, i instal·lar la corresponent placa identificativa. Com era de suposar, i com sempre passa a aquest poble, ha estat una setmana abans del *Festa del IV Diumenge*. Un arriba a no saber si és que fan electoralisme barat, o si es pensen que la gent és beneita, i no se'n dona compte de la improvisació. Són massa anys de fer les coses sempre al darrer moment, i a *lo aviat*.

Lo President haurà de treure el garrot, per fer creure els dirigents polítics locals del PP-UM.

Els sufrits usuaris dels camins de foravila, especialment els dels de *Son Baró* i d'*Horta*, estarien de sort si qualcun d'ells entràs de regidor a les properes eleccions. Pareix que a Sant Joan l'únic sistema per aconseguir la millora d'un camí rural és que algun regidor hi tenguí un bocó de terra. He de puntualitzar que evidentment aquest regidor ha de ser dels qui comanden. Així es fan les coses al nostre poble.

Joan Bauçà

Aquest mes fa...

vegada en la història de la vila que es va organitzar un acte d'aquestes característiques pels darrers dies de carnaval. (06/03/1984)

5 anys del famós *referèndum de l'OTAN*. A l'estat espanyol, els resultats van ser d'un 52 % a favor de l'incorporació, i un 40 % en contra. A Sant Joan, d'un total de 1.575 censats, en votaren 602, 292 vots foren en contra (48,50 %), i 232 a favor (38,53 %), 14 nuls i 64 en blanc. La premsa il·lenca es va fer ressò d'aquests resultats i els analistes polítics formularen tota classe d'hipòtesis. (12/03/1986)

5 anys que es va inaugurar el *Centre Sanitari*. Va ser un *Quart Diumenge*, i va tallar la cinta el President de la CAIB, Gabriel Canyelles. El mateix dia s'inauguraren també els rellotges de sol de Consolació, construïts per D. Rafel Soler, i es va presentar la 2ª reedició del llibre "99 chistes" de Miquel Fuster, la primera reedició del qual va ser per allà l'any 1930.

5 anys que es instal·lar i posar en funcionament l'*hivernacle escolar*, a les escoles de Son Juny. (—/03/1986)

4 anys de la inauguració de la *Casa de Cultura*, antigues *Escoles Velles*. Va ser el dia del *Quart Diumenge*, i vingueren el president del Parlament, Jeroni Albertí, i la consellera de cultura, Mª Antònia Munar. (29/03/1987)

1 any de la inauguració de la reforma de la *Creu d'en Revull*. Com sempre hi va haver diverses personalitats, i un poc de teca per als assistents. (25/03/1990)

64 anys que es va col·locar la primera pedra del *Temple Parroquial*. En la seva construcció va treballar-hi tot el poble, baix la batuta del Rvd. rector Mas. (06/03/1927)

19 anys que es va celebrar el *I Certàmen Poètic* a la Mare de Déu de Consolació. (12/03/1972)

18 anys de la inauguració de la *Pista Poliesportiva i Parc Infantil* al barri del Camp. (11/03/1980)

17 anys que Joan Jaume Nigorra va ser nomenat president de la *Penya Motorista Sant Joan*, a causa de la mort del seu fundador, Miquel Fiol. (02/03/1974)

15 anys que el Governador Civil de les Balears designà el batle, Joan Barceló Matas, *Delegat del Govern* a Sant Joan. (01/03/1976)

15 anys que la *Coral de Sant Joan* va donar el seu primer concert com a tal. Va ser un *Quart Diumenge* a Consolació. (28/03/1976)

14 anys de la inauguració del *Museu Parroquial*, situat a les tribunes del temple de Sant Joan. (12/03/1977)

13 anys que es va crear la *Banda de Tambors i Cornetes* del Centre Cultural de Sant Joan. (12/03/1978)

11 anys de la presentació en públic de la *Coral Infantil* de Sant Joan. (16/03/1980)

10 anys de la presentació del llibre *Llinatges i Malnoms de Sant Joan*, de Miquel Florit Huguet. (28/03/1981)

9 anys que es sembraren els *eucaliptus* al *Camí de Consolació*, i que es va fer l'esplanada a la banda de ponent del santuari, per aparcar-hi cotxes. (—/03/1982)

8 anys que es va asfaltar per primera vegada el *Camí de ses casetes*. (—/03/1983)

7 anys que l'escola de Sant Joan va organitzar la *I Rua Escolar* pels carrers de la vila. Va ser la primera

AGENDA - MARÇ

Natalicis

Gabriel-Joan Bauçà Bauçà (23-02-91)

Defuncions

Antònia Bauçà Vaquer (04-01-22 / 13-02-91)

Antònia Salom Bauçà (17-05-08 / 12-02-91)

Catalina Gelabert Font (26-12-03 / 23-02-91)

Noces

Catalina Matas Fullana / Francesc-Xavier Sánchez Galera (02-02-91)

Apotecaries de guàrdia

Diumenges

Dia 3:	Sant Joan
Dia 10:	Vilafranca
Dia 17:	Petra
Dia 24:	Sant Joan
Dia 31:	Vilafranca

Benzineres

De dia i de nit:

Viñas (Manacor, cra. d'Artà)

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

Diumenges:

Viñas (Manacor, cra. d'Artà)

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

Marratxí (Inca, cra. de Palma)

Estelrich (Can Picafort, cra. d'Artà)

El Molinar (Palma, Ramonell Boix)

Febrer (Sant Joan, cra. de Manacor. *Diumenges matí*)

Festivitats del mes

Dia 10:	IV Diumenge de Quaresma
Dia 19:	Sant Josep
Dia 24:	EL Ram
Dia 28:	Dijous Sant
Dia 29:	Divendres Sant
Dia 31:	Diumenge de Pasqua

Esdeveniments del mes

Marratxí: Fira del Fang (del 15 al 24)

Palma: Festival de Música Clàssica

Palma: Campionat de Mallorca de Vela (caps de setmana del mes)

Palma: Òpera de Primavera al Principal (dies 20, 22 i 24)

Signes del Zodíac

Àries: La realitat de vegades pot superar la ficció, et sorprendran molt algunes coses que sabràs. Procura controlar les situacions.

Taure: La teva butxaca tindrà molts alts-i-baixos; procura evitar tota superfluïtat, si no tindràs problemes.

Bessons: Aquest mes serà bastant favorable per al teu signe. Aprofita-te'n per treure bons interessos de totes les situacions.

Cranc: La teva situació, sobretot sentimental, anirà millorant així com millori el temps. Es veu que la climatologia t'és decisiva.

Lleó: Possibles problemes amb la teva parella a causa del teu humor variable, faran que tenguis estones molt amargues.

Verge: Has de tenir un poc més de cura de la teva alimentació, i no abuisis massa durant les festes ja que després te'n

resentiràs molt.

Balança: Les teves relacions laborals poden millorar substancialment, per poc que t'ho proposis.

Escorpió: El futur sempre depara sorpreses, però si un es prepara bé sempre es poden esquivar les dolentes.

Sagitari: Aquest mes una nova amistat passarà per la teva miserable existència, el coret et botarà de valent i les neurones tendran sinapsis constants.

Capricorní: El canvi d'estació farà que es remogui tot el que l'hivern havia templat. Ves alerta!

Aquari: Les teves relacions amb els altres seran conflictives i sovint tindràs fregades. Procura callar quan és hora i t'evitaràs problemes.

Peixos: El teu esperit aventurer farà que, sobretot durant les vacances, tenguis unes ganes folles de sortir. Aventura't, però ves amb compte amb les diarrees.

Telèfons d'interès

Bombers:	55 00 80
Centre Sanitari:	52 63 11
GESA:	55 41 11
Ajuntament:	52 60 03
Apotecaria:	52 62 52
Consell Insular:	72 15 05
Govern Balear:	46 34 50
Centre Meteorològic:	26 46 10
Guardia Civil:	56 00 27
OCB:	72 32 99
SIAC:	900 321 321
PAC (Vilafranca):	56 05 50

El temps

Pluviometria	G. Company
Febrer dia 1	9'5
dia 2	38'4
dia 3	1'5
dia 4	0'8
dia 5	5'6
dia 10	1'5
dia 13	13'5
dia 19	11'8
dia 20	10'8
dia 28	4'5

Total febrer 145'7

Total acumulat 243'0

La lluna

Plena de dia 1 a dia 8

Minvant de dia 9 a dia 16

Nova de dia 17 a dia 23

Creixent de dia 24 a dia 30

Plena dia 31

Previsió del temps

Pareix esser que el març serà un mes molt variable climatològicament parlant: seguiran les brusques i tempestes, amb intervals de sol intens i de vent. En poques paraules, el temps serà molt variable i tendrem un poc de tot. Cal recordar que dia 21 entra la Primavera.

Agenda esportiva. Març

Futbol Tercera Regional

Dia 3: Sant Joan - Sallista

Dia 10: Vilafranca - Sant Joan

Dia 17: Sant Joan - Port de Pollença

